

7

M. Antònia Ferrer Bosch

Historiadora i Pedagoga (Tarragona, 1926).

Primogènita de quatre germans fills de Fèlix Ferrer Griera, enginyer de camins nascut a Sabadell, i de Pepita Bosch Casas, de Manresa. Casada amb el tarragoní Lluís Arola Sanromà i té 6 fills. Començà el estudis secundaris a l'Institut Martí i Franquès el 1936, i els continua, en català, a Santes Creus, on passà la Guerra Civil. Acabà el batxillerat a Tarragona al Col·legi del Sagrat Cor, essent una de les tres úniques noies que estudiaven en el seu curs. Es llicencià en filosofia i lletres per la Universitat de Barcelona el 1949, on rebé la influència de l'escola de Ferran Soldevila i de Jaume Vicens Vives.

Acabada la carrera va exercir de professora a l'Institut Martí Franquès i a diferents col·legis d'ensenyança secundària de la ciutat de Tarragona, fins al 1962. Veient la necessitat de crear una nova escola, un centre educatiu en català i amb un altre taranna pedagògic, amb uns continguts educatius més liberals, busca el suport financer per tirar endavant la iniciativa. Així, el 1962 el seu marit i alguns familiars i amics van fundar el Col·legi Pax al Mas Mallol, essent M. Antònia la

creadora pedagògica (amb l'assessorament de Jordi Galí) i la que assumí la direcció fins el curs 1970/71. El 1976 va llegir la tesi doctoral *La Ciutat de Tarragona durant el Trienni Liberal. 1820-1823* i va obtenir el grau de doctora en història, amb un excel·lent *cum laude*. Aleshores començà a treballar de professora titular al departament d'Història Contemporània de la Universitat de Barcelona, fins el 1991, data de la seva jubilació. A la Universitat, desenvolupà diversos càrrecs de gestió: delegada a Tarragona del Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències (1976-79), vicedirectora de la delegació Universitària de Barcelona a Tarragona (1978), cap del Departament provisional d'Història Contemporània de la Facultat de Filosofia i Lletres de Tarragona (1983-1985).

Pel que fa a la investigació, M. Antònia Ferrer ha fet recerca sobre el pensament i la societat al món contemporani, prenent molts cops el paper de la dona com a eix principal. A l'acabar el seu últim curs com a professora, Ferrer va fer la donació a l'Arxiu Històric de Tarragona del fons "Història Oral: Vivències de la República, Guerra Civil i Franquisme".

Un cop jubilada no ha cessat la seva tasca d'investigació, tot reorientant-la a la recuperació del llegat cultural de Tarragona, sobretot de l'època clàssica: *Tàrraco: Mitologia i cultura religiosa* (1997), *Bacus dels ritus i dels rostres* (2001) i *Història de Tarragona, una ciutat mediterrània* (2006).

8

María Jesús Montes Muñoz

Va néixer el 20 de novembre de 1952 en Villodrigo (Palència).

Va finalitzar els estudis de llevadora l'any 1973 a Santander. Sempre havia pensat d'anar a viure a un lloc càlid, a prop del mar. L'any 1974 va vindre a viure a la ciutat on van néixer la seva filla i les seves nétes.

Va treballar com a llevadora durant un any i mig, però sentia que la forma d'assistència al part a l'hospital no era compatible amb els seus sentiments i, per tant, ho va deixar.

Va treballar al Centre de Planificació Familiar “Mitja Lluna” de la ciutat en la preparació per al part, i allí, el 1983, va sorgir la demanda d'algunes dones de ser assistides en el seu part a casa.

Va aprendre molt d'aquelles dones, però necessitava conèixer més i, sobretot, compartir. Va assistir als congressos de naixement a casa de Chatoroux (França) i Londres. A Espanya no es treballava en aquests temes. L'any 1988 va fundar, amb un grup de llevadores, l'Associació Nacional Néixer a Casa.

Per tal de donar a conèixer qüestions relacionades amb les dones i el fet de parir, va publicar articles com “El naixement com a procés fisiològic”, “Els drets de la dona, la parella i el nounat al naixement”, “Efectes fisiològics i psicològics de les

diferents posicions en el naixement” i altres en la mateixa línia.

A la dècada dels anys 90, va ser professora de la Universitat Rovira i Virgili i també va finalitzar els estudis d'Antropologia, sempre amb l'objectiu de buscar elements per donar suport i defensar els drets de les dones i les seves parelles en el moment del naixement.

L'any 2007, defensà la seva tesi doctoral amb el títol de “Les cultures del naixement”, en què va analitzar el procés pel qual passen les dones al llarg de l'embaràs, part i puerperi, tant a casa com a l'hospital.

Durant tot aquest temps va anar publicant diferents articles en revistes i capítols de llibres, sempre relacionats amb la reproducció, la defensa dels drets de les dones i la denúncia del tracte de què han estat objecte en moltes ocasions.

Al llarg d'aquests anys, ha continuat acompanyant les dones que decidien tenir les seves criatures a casa i participant amb a la impartició de cursos i l'organització de congressos. Tot això, juntament amb les accions d'altres moviments de dones i professionals, ha donat lloc als canvis que avui en dia coneixem per a la humanització del part als hospitals. Actualment les dones tenen més garanties de que les seves decisions siguin considerades i de ser respectades en els seus parts.

Però algunes dones i parelles continuen decidint aprofundir en l'oportunitat que els dóna la vida, amb l'experiència única i irreplicable del seu part i el naixement del seu nadó. Segons la Maria Jesús, val la pena i és necessari donar-los suport perquè els seus desitjos es vegin satisfets.

“TARRAGONINES”

9

Carme Casas Godessart

Va néixer a Alcalá de Gurrea (Huesca) el 25 d'abril del 1921. L'any 1934 la seva família es va traslladar a Catalunya. Als 15 anys s'afilia a les JSUC. En acabar la Guerra Civil, va haver de passar a l'exili i, després de recórrer diversos camps de refugiats es va retrobar amb la família a França. Iniciada la Segona Guerra Mundial va desenvolupar una intensa activitat política i de resistència al nazisme. Aviat la Maria, sobrenom amb el qual era coneguda a França, es va veure buscada per la Gestapo, i per això es va amagar en diferents pobles francesos. Davant la difícil situació a França, perseguida pels nazis, l'any 1944 el Partit li va recomanar que tornés a Espanya. A la frontera va ser detinguda i portada a la presó de Figueres, on va estar retinguda un mes. Un cop a Espanya i en llibertat, va continuar amb la seva activitat política i de resistència al franquisme.

A principis d'estiu de 1945 va assistir al judici militar a què van sotmetre el Leandre, la seva parella, a Tarragona. El van condemnar a pena de mort, i li van comunicar que al cap de 40 dies seria afusellat. De seguida, Carme va començar a moure's per impedir que la condemna es fes efectiva i va viatjar a Madrid per presentar papers i buscar gent que tingués influència per poder ajudar-lo.

A la tornada a Saragossa, es va assabentar que havien caigut 170 companys perquè un infiltrat els havia delatat. A partir de llavors, Elisa (sobrenom) es va convertir en la dona més buscada per la Brigada Político-social. Passà uns dies camuflada a Madrid, però va ser detinguda, torturada, processada i empresonada. De Madrid la van traslladar a Saragossa, finalment la van processar per delictes d'alta traïció, espionatge, maçoneria i comunisme, i va ingressar a la presó de *Predicadores de Zaragoza* durant un any i mig. A principis del 1947 va aconseguir la llibertat condicional, malgrat que no la van posar en llibertat fins mesos més tard, gràcies a les iniciatives dels companys que ja havien sortit de la presó.

En sortir, el 1948, es va traslladar a Tarragona, on tenia el seu company empresonat a Pilats. Van decidir que s'instal·lés a Madrid per mirar de moure papers i commutar la pena de mort a la qual el seu company estava sentenciat des de feia dos anys, i es va commutar l'any 1949. Ell va seguir a la presó fins el desembre de 1954. Tots dos van reprendre els contactes amb els militants comunistes de la zona i van participar en l'organització del PSUC i de les Comissions Obreres de Tarragona i Comarques.

El 1967, treballant com infermera al Hospital Joan XXIII de Tarragona, va participar en les activitats de CCOO i va ser enllaç sindical.

Desvinculada del món laboral, va passar a la Secretaria de Jubilats i Pensionats l'any 1985, i va ser escollida secretària general del Sindicat Intercomarcal de Pensionistes i Jubilats de CCOO de Tarragona el 1992, i reelegida el 1996.

L'any 2002 se li va concedir la condecoració Francesc Macià.

